

молодь, навколишнє середовище та зовнішні зв'язки. Крім того, проєкти, пов'язані зі спортом, підтримуються програмами та фондами ЄС у таких сферах: освіта та навчання молоді, здоров'я, соціальна інтеграція та регіональна політика. Європейська Комісія повністю поважає автономію спортивних організацій і роль держав-членів у справах спорту. Європейський Союз має дуже обмежений безпосередній вплив на спорт.

Європейська Комісія складається з Генерального директорату і ряду відомств. У рамки Генерального директорату з освіти та культури, включено спорт. Директорат з освіти та культури несе відповідальність за такими основними напрямками: співробітництво в рамках Комісії і з іншими установами по питаннях спорту, пов'язаних з співпрацею з національними та міжнародними спортивними установами, організаціями та федераціями, двосторонні зустрічі зі спортивними установами, організаціями та міжнародними спортивними федераціями [1].

23 – 24 червня відбудеться саміті ЄС, де розглядатимуть питання про надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Україна виборола право бути частиною європейської родини. Статус кандидата надасть українському спорту низку переваг. Зокрема, зможемо посилити співпрацю з країнами ЄС, розглянути автономію спортивних федерацій як необхідний елемент у становленні європейської моделі спорту, прийняти комплексний підхід до координації політики боротьби з допінгом, спортивною корупцією, договірними матчами, насильство на спортивних змаганнях та інші негативні явища у спорті. Основні для Міністерства молоді та спорту України документи – Національна молодіжна стратегія до 2030 року і Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року – побудовані відповідно до європейських стратегій. Мінмолодьспорту вже впроваджує європейські практики в управлінні сферою молодіжної політики, фізичної культури та спорту і готове до нового кроку.

Отже, для європейської спільноти міжнародний спортивний рух є важливим напрямом, вони опікуються питанням нормотворчості в цій галузі та забезпеченням виконання нормативних актів. В багатьох країнах світу розвинуте спортивне право, яке є серйозною та самодостатньою галуззю права. Проте в Україні воно тільки починає розвиватись. Ця сфера потребує вдосконалення. Воно має бути самостійною галуззю права, в межах якої об'єднуються такі правові інститути, як спортивне суддівство, спортивний арбітраж, спортивна відповідальність тощо. Європейський вибір України має посприяти удосконаленню системи управління у сфері спорту, що суттєво посприяє розвитку цієї сфери.

1. EU sports policy: Going faster, aiming higher, reaching further. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2019\)640168](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2019)640168)

Зоряна ГБУР

д.держ.упр, проф., професор

кафедри управління охороною здоров'я

та публічного адміністрування Національного університету

охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Польща та Україна, як за територіальною ознакою, так і за чисельністю населення, є двома найбільшими державами Центральної та Східної Європи. Після розпаду СРСР ці країни почали власний шлях державно-суспільних перетворень. Вони здійснили важливі реформи і зіткнулися зі значними викликами та перешкодами на своєму шляху. Наприкінці ХХ століття відбулося кілька визначних подій, які створили передумови для культурного відродження української громади на території Польщі. Насамперед, це відновлення державної незалежності України, демократизація структурних елементів її політичної системи, євроінтеграційний вибір українського народу. Сьогодні обидві ці країни взаємно зацікавлені у розвитку всебічної співпраці через декілька факторів: пряме сусідство, спільна (але складна) історія, привабливість

польського ринку праці для українців, членство Польщі в західних інтеграційних структурах, а також повномасштабне вторгнення РФ.

Удосконалення і впровадження в поліетнічних Україні та Польщі якісно нової моделі співжиття етнічних громад, які населяють їх терени, є пріоритетним науковим вектором соціогуманітаристики. Проблеми міжнаціональних відносин є надзвичайно актуальними та потребують формування виваженої етнополітики на рівні держав та координації зусиль усього світового співтовариства, що в рівній мірі стосується як Польщі, так і України, тому актуальним є дослідження особливостей діяльності національних меншин в Україні та Польщі.

Звертаючись до історії, слід зазначити, що Україна та Польща постали перед актуальністю формулювання концепції національної етнічної політики як з урахуванням уроків минулого, так і міжнародної практики вирішення етнічних проблем [1]. За всі роки існування незалежної України проблема повернення, матеріального забезпечення та визначення статусу осіб, депортованих за етнічним походженням з території СРСР, зокрема: корінних народів (кримських татар, кримців), деяких національні меншини (кримські греки, болгар, вірмени), етнографічні групи українського етносу. У Польщі проблема захисту прав національних меншин завжди була актуальною. Офіційне визнання національними органами влади існування національних меншин у Польщі та необхідності гарантування їх права на розвиток було реалізовано завдяки польському публіцисту, громадському діячу та політика Тадеуша Мазовецького 12 вересня 1989 р. [2].

За останніми даними України, де перепис бере початок від 2001 року, він нарахував 144 100 осіб польської національної меншини. Найбільше поляків проживало в областях: Житомирській (49 тис. осіб), Хмельницькій (23 тис.) та Львівській (18,9 тис.) за даними 2001 р. [3]. Регулювання меншин та участь польської національної меншини в суспільно-політичному житті на національному та місцевому рівні стали можливими лише після демократичних змін у Радянському Союзі 1985 року, ініційованих перебудовою, оголошеною Михайлом Горбачовим.

Зазначимо, що в Законі про вибори депутатів Верховної Ради України та Законі про вибори депутатів місцевих рад, голів сільських, міських та міських районів національні меншини як суб'єкти виборчого права не згадуються. На думку українських дослідників, законодавство України надає національним меншинам індивідуальні права (на рідну мову, на вибір і збереження національності, на національне ім'я, ім'я та по-батькові, на релігію), політичні права (голосувати та бути обраними), право обслуговувати державні та місцеві органи влади, обіймати посади в компаніях і організаціях, право вільно вступати в політичні партії та громадські організації). Елементи прав особистості та політичних прав мають ознаки національно-культурної автономії (вивчення рідної мови в національно-культурних об'єднаннях, створення національних культурно-освітніх закладів, розвиток культурних традицій національності, відзначення національних свят, використання національної символіки) [3]. Наразі поляки в Україні можуть брати участь у політичному житті на національному та місцевому рівнях через власні об'єднання та політичні партії, неетнічні політичні партії, а також співпрацюючи з цими партіями. Що стосується польських організацій місцевого самоврядування, то вони можуть брати участь у місцевих та центральних виборах у мажоритарних округах, підтримуючи кандидата, який самовисувається через польську асоціацію, мобілізуючи своїх членів для голосування за цього кандидата. Але, за словами Генріка Стронського, у 2010 році поляки навіть не намагалися висувати кандидатів у центральні чи місцеві органи влади [4]. Польська група також може співпрацювати з українськими політичними партіями, включивши представника асоціації до виборчого списку партії або ввійшовши до виборчого блоку з політичною партією. Нарешті, польська група може представляти свої інтереси в політичній сфері за допомогою власної політичної партії.

Що стосується власної політичної партії, то поляки утворили її на установчому з'їзді у вересні 2011 року в Києві. Партія поляків України не брала участі ні у парламентських виборах 2014 року, ні у місцевих виборах 2015 року. Поляки на парламентських виборах 2014 року не співпрацювали інституційно з українськими політичними партіями, які могли вносити своїх представників у свої виборчі списки в обмін на підтримку партії через польські асоціації..

Підсумовуючи, слід зазначити, що державна політика України та Польщі щодо захисту національних меншин має як спільні, так і відмінні риси. Зокрема, до спільних характеристик можна віднести високий рівень актуальності питання захисту прав національних меншин, високу політичну активність національних меншин, той самий період формування національних меншин, що припав на 1919–1939 рр., приблизний початок реалізації державної політики щодо захисту прав національних меншин тощо. Водночас до відмінних рис державної політики щодо захисту національних меншин в Україні та Польщі можна віднести, зокрема, різну кількісну складову етнічних меншин (вища моноетнічність Польщі порівняно з Україною), різний рівень відповідності політики захисту національних меншин міжнародним стандартам та ступінь задоволення інформаційних потреб національних меншин (ситуація у Польщі для національних меншин виглядає більш позитивною порівняно з Україною) тощо [5].

Водночас, роблячи висновки про ефективність вітчизняної політики у сфері захисту прав національних меншин, необхідно враховувати об'єктивні обставини, в яких функціонує наша держава. Йдеться, в першу чергу, про стан війни та потенційну загрозу сепаратизму, а також бажання деяких сусідів використовувати фактор національних меншин для вчинення тиску на Україну. Тому, реалізуючи політику щодо захисту прав національних меншин, Україні варто дотримуватись розумного компромісу, який би, з одного боку, не спровокував сепаратизму, а, з іншого боку, забезпечував стабільність та демократичний розвиток суспільства.

Список використаної літератури

1. Шипка Н. Легітимація політичної суб'єктності національних меншин в Україні. *Військово-науковий вісник*. 2008. Вип. 10. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vnv_2008_10_20.pdf (дата звернення: 18.05.2022).
2. Organek L. Charakter i położenie mniejszości ukraińskiej w Polsce. 2016. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/21627/> (дата звернення: 18.05.2022).
3. Рябошапка Л. Правове становище національних меншин в Україні (1917 – 2000). Дис... доктора юрид. наук: 12.00.01, Національна юридична академія імені Ярослава Мудрого, Харків 2002.
4. Kabzińska I. Między pragnieniem ideału a rzeczywistością. Polacy na Litwie, Białorusi i Ukrainie w okresie transformacji systemowej przełomu XX i XXI stulecia, Warszawa, 2009.
5. Buchyn M., Dutchak K. State policy of Ukraine and Poland for the protection of national minorities: comparative analysis (Review Article). *Політичні науки*. 2019, Volume 5, Number 2, pp. 21–28.

Ганна ГОЛУБЧИК

*к.і.н, доц., доцент кафедри історії
та політичної теорії,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

СПВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ ЩОДО НЕРУХОМИХ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В КОНТЕКСТІ ВОЄННИХ ДІЙ

Повномасштабне воєнне вторгнення російської федерації на територію України майже щоденно призводить до трагічних втрат, непоправних руйнацій і збитків. Однією з мішеней агресора стала культурна спадщина України у її матеріальних проявах: нерухомі пам'ятки історії і культури України, а також рухома історична спадщина. У межах проекту «Росія заплатить» командою KSE Institute (аналітичний підрозділ Київської школи економіки) встановлено, що станом на 10 травня 2022 року в Україні пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше 152 культурні споруди та 102 релігійні споруди [1]

Культурна спадщина, серед іншого, охороняється Гаазькою конвенцією про охорону культурних цінностей у разі збройного конфлікту (1954), підписаною Росією та Україною. Сторони, що підписали Міжнародну конвенцію про охорону всесвітньої культурної та